

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

31/09/2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія міжнародного конфлікту

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини
(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Міжнародні економічні відносини

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія міжнародного конфлікту». Одеса: ОНУ, 2022. 15 с.

Розробники: Дубовик Володимир Алімович, к. політ. наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від "29" серпня 2022р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПШ

(Тетяна РОДІОНОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від "30" ор 2022р.

Голова НМК (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від "25" серпня 2023р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № від " " 20 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

**1. Опис навчальної дисципліни
«Теорія міжнародного конфлікту»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Обов'язкова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
		<i>Семестр</i>	
		2-й	
		<i>Леції</i>	
		20 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		10 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
60 год.			
Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є вивчення основних теоретичних та концептуальних поглядів щодо міжнародного конфлікту та його наслідків для економік країн.

Завдання курсу полягають у вивченні студентами: основних етапів еволюції підходів до міжнародного конфлікту; основних концепцій міжнародного конфлікту; напрямки методологічних дискусій щодо причин та сутності міжнародних конфліктів; типології та класифікації міжнародних конфліктів; основних категорій міжнародної конфліктології; базових методів запобігання та врегулювання міжнародних конфліктів; формування в студентів цілісної системи знань щодо причин виникнення, розвитку та ескалації міжнародних конфліктів; формування в студентів уміння самостійно оцінювати окремі міжнародні конфлікти щодо їх впливу на політичну, економічну та безпекову ситуації як в країнах –учасниках, так і тих, що мають спільні з ними кордони.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: здатність виявляти та розв'язувати складні задачі і проблеми, генерувати нові ідеї у сфері міжнародних економічних відносин та/або під час навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

а) загальних (ЗК):

ЗК 1. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

б) спеціальних (фахових):

СК 7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

ПРН 2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

ПРН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

У результаті вивчення академічного курсу студенти повинні

а) знати:

- зміст найважливіших категорій і понять конфліктології;
- зміст та особливості найважливіших моделей міжнародного конфлікту;
- структурні закономірності конфліктності в міжнародних економічних відносинах;
- сутність та специфіку застосування окремих методів та технічних прийомів наукового дослідження явищ і процесів, що властиві сфері міжнародних економічних відносин.

б) уміти:

- коректно застосовувати основні поняття і категорії теорії прийняті в конфліктології та в теоретичних дослідженнях переговорного процесу;
- самостійно та фахово інтерпретувати інформацію щодо реальних подій у сфері міжнародних економічних відносин;
- коректно застосовувати методи наукового дослідження та вміти аналізувати явища і процеси пов'язані із міжнародними конфліктами та їх економічними наслідками;
- самостійно аналізувати конфліктні ситуації та робити науково обґрунтовані висновки із фактів міжнародної взаємодії суб'єктів МЄВ.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теорія та практика міжнародних конфліктів

Тема 1. Поняття міжнародного конфлікту.

Поняття міжнародного конфлікту. Його відмінності від категорій конфліктності, кризи. Категорії протиріч, інтересів, цілей та намірів.

Особливості аналізу міжнародного конфлікту у Давньому Китаї. Особливості трактування конфліктів в Давній Індії. Становлення бачення міжнародного конфлікту у рамках світових релігій. Розвиток ставлень до міжнародного конфлікту у період Ренесансу. Поява ліберального підходу та його оцінка міжнародного конфлікту. Ідея впливу державного устрою на схильність до міжнародного конфлікту. Внесок Т. Гоббса у дослідження проблем війни та миру.

Тема 2. Вплив формування націй та національних держав на характер міжнародного конфлікту.

Класичний націоналізм та міжнародні конфлікти. Й.Г. Фіхте, Ф. Гегель, О. фон Бісмарк. Дж. Мадзіні. Класова доктрина та міжнародні конфлікти. К.

Маркс. Класова боротьба та конфлікти на міжнародній арені. К. Каутський. Дж. Гобсон. В. Ленін.

Тема 3. Геополітичний підхід до міжнародного конфлікту.

Класики геополітики (Ш. Монтеск'є, А. Мехен, Х. Маккіндер, Н. Спайкман, К. Хаусхофер) та проблеми війни та миру. Подібності та відмінності у підходах до проблем війни та миру. Глобальні проблеми: причини виникнення та шляхи вирішення. Економічні глобальні проблеми. Політичні глобальні проблеми. Військові конфлікти. Значення МЕВ у вирішенні глобальних проблем ХХІ століття.

Тема 4. Сутність та типи міжнародних конфліктів

Національний інтерес як напрям зовнішньої політики. Взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики держави. Характеристики міжнародного конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції міжнародних конфліктів. Типологія міжнародних конфліктів.

Тема 5. Конфлікт і криза у міжнародних економічних відносинах

Межі міжнародного конфлікту. Загальна характеристика фаз наростання міжнародної напруги. Конфлікт і криза у міжнародних відносинах. Класифікація міжнародних криз. Альтернативні варіанти розвитку міжнародних конфліктів та криз. Тріада: спір – конфлікт- війна.

Змістовий модуль II. Теорія міжнародного конфлікту у новітній час

Тема 6. Трактуювання міжнародного конфлікту в системах «Політичний ідеалізм» та «Політичний реалізм» Моралізм, оптимізм та універсалізм. Принцип колективної безпеки. Постулат ролі міжнародного права та наголошення на значенні міжнародних організацій для запобігання та вирішення міжнародних конфліктів. Міжнародне співтовариство і конфлікт. Державницький характер класичного реалізму та характер міжнародних конфліктів. Категорії сили (power) та безпеки як ключові у аналізі конфліктів. Імператив національно-державних інтересів як причина неминучості конфліктів. Баланс сили. Дилема безпеки. Розвиток поглядів реалістів на міжнародний конфлікт на сучасному етапі.

Тема 7. Міжнародні конфлікти через призму системного підходу та функціоналізму.

Специфіка системного підходу до вивчення міжнародного конфлікту. Система і структура конфлікту. Елементи, центри сили та центросилові відносини у конфлікті. Ескалація та деескалація конфліктів. Стадії та фази конфліктів. Концепція функціоналізму та вивчення міжнародних конфліктів. Акцент на пошук шляхів до співробітництва. Деполітизація міжнародних відносин як шлях до мінімізації конфліктів. Відхід міжнародних відносин від

суто міждержавних як запорука врегулювання конфліктів. Концепція «спільного проекту».

Тема 8. Особливості і протікання конфліктів у біполярному та пост біполярному світі. Холодна війна - як глобальний міжнародний конфлікт. Проблеми її періодизації. Особливості холодної війни між СРСР та США з огляду на ускладнення міжнародних відносин. Ідеологізація міжнародних відносин сучасності. Боротьба США, Китаю та Росії за геополітичне лідерство в усіх сферах. Локальні та регіональні війни як складова міжнародних конфліктів.

Тема 9. Торговельні війни сучасності. Нові реалії міжнародних торговельних відносин у ХХІ столітті. Політика Трампа «America - First» Торговельна війна США-Китай. Війни на міжнародному ринку енергоресурсів. Новий протекціонізм, економічний націоналізм як інструменти боротьби у торговельних та економічних війнах. Етапи та механізми врегулювання міжнародних торговельних конфліктів

Тема 10. Врегулювання міжнародного конфлікту.

Прикладний аспект курсу: запобігання, локалізація та врегулювання міжнародних конфліктів. Основні механізми (превентивна дипломатія, посередництво, колективна безпека, санкції, військове втручання та інші). Переговори. Арбітраж. Третя сторона. Роль міжнародних міждержавних та неурядових організацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього го	у тому числі				Усього го	у тому числі			
		Л	П	лаб	Ср		л	п/с	лаб	ср
Змістовий модуль I. Теорія та практика міжнародних конфліктів										
Тема 1. Поняття міжнародного конфлікту.	8	2	-	-	6					
Тема 2. Вплив формування націй та національних держав на характер міжнародного конфлікту	8	2	-	-	6					
Тема 3. Геополітичний підхід до	8	2	-	-	6					

міжнародного конфлікту.										
Тема 4. Сутність та типи міжнародних конфліктів	10	2	2	-	6					
Тема 5. Конфлікт і криза у міжнародних економічних відносинах	10	2	2	-	6					
Разом за змістовим модулем 1	44	10	4	-	30					
Змістовий модуль II. Теорія міжнародного конфлікту у новітній час.										
Тема 6. Трагування міжнародного конфлікту в системах «Політичний ідеалізм» та «Політичний реалізм»	8	2	-	-	6					
Тема 7. Міжнародні конфлікти через призму системного підходу та функціоналізму	8	2	-	-	6					
Тема 8. Особливості і протікання конфліктів у біполярному та пост біполярному світі	10	2	2	-	6					
Тема 9. Торговельні війни сучасності.	10	2	2	-	6					
Тема 10. Врегулювання міжнародного конфлікту.	10	2	2	-	6					
Разом за змістовим модулем 2	46	10	6	-	30					
Усього годин	90	20	10		60					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність та типи міжнародних конфліктів	2
2	Конфлікт і криза у міжнародних економічних відносинах	2
3	Особливості і протікання конфліктів у біполярному та пост біполярному світі	2
4	Торговельні війни сучасності.	2
5	Врегулювання міжнародного конфлікту	2
	РАЗОМ	10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Поняття міжнародного конфлікту	6
2	Вплив формування націй та національних держав на характер міжнародного конфлікту	6
3	Геополітичний підхід до міжнародного конфлікту	6
4	Сутність та типи міжнародних конфліктів	6
5	Конфлікт і криза у міжнародних економічних відносинах	6
6	Трактування міжнародного конфлікту в системах «Політичний ідеалізм» та «Політичний реалізм»	6
7	Міжнародні конфлікти через призму системного підходу та функціоналізму	6
8	Особливості і протікання конфліктів у біполярному та пост біполярному світі	6
9	Торговельні війни сучасності	6
10	Врегулювання міжнародного конфлікту	6
	Разом	60

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

На основі необхідних вихідних даних, студенти самостійно пишуть один реферат із вищевказаного переліку тем дисципліни. Тема обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу. Обсяг реферату: 10 сторінок.

Характеристика змісту: за змістом навчальної дисципліни.

Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу питань, які вивчають міжнародні економічні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об'єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Методи контролю

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Залік (в усній формі).

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має

		ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	3	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані вміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття міжнародного конфлікту.
2. Система та структура міжнародного конфлікту.
3. Функції міжнародного конфлікту.
4. Типологія міжнародних конфліктів: критерії та підходи.
5. Стадії та фази міжнародного конфлікту.
6. Основні концепції міжнародного конфлікту в Стародавньому Китаї.
7. Концепції міжнародного конфлікту в Стародавній Греції.
8. «Пелопоннеська війна» Фукидіда і проблеми міжнародного конфлікту.
9. Становлення бачення міжнародного конфлікту у рамках світових релігій.
10. Еволюція теорії міжнародних конфліктів в епоху нового часу.
11. Ліберальна доктрина міжнародного конфлікту в епоху нового часу.
12. Концепція сприйняття в теорії міжнародного конфлікту.
13. Системний підхід до міжнародного конфлікту.
14. Трактатування міжнародного конфлікту в рамках школи «політичного ідеалізму».
15. Трактатування міжнародного конфлікту в рамках школи «політичного реалізму».
16. Особливості теорії міжнародних конфліктів на сучасному етапі.
17. Особливості міжнародного конфлікту в ракетно-ядерний вік.
18. Геополітичні концепції міжнародного конфлікту.
19. Погляди Х. Маккіндера і А.Т. Мехена на природу міжнародного конфлікту.
20. Класичний націоналізм і міжнародний конфлікт.
21. Ліберально-пацифістська доктрина міжнародного конфлікту.

22. Сучасні теоретичні концепції міжнародного конфлікту.
23. Які особливості торгівельних війн сучасності.
24. Назвіть приклади локальні та регіональні війни сьогодні
25. В чому сутність політики Трампа «America - First»?
26. Чим характеризуються війни на міжнародному ринку енергоресурсів?
27. Що таке новий протекціонізм,
28. Економічний націоналізм як інструменти боротьби у торговельних та економічних війнах.
29. Підходи до врегулювання міжнародного конфлікту. Роль міжнародних організацій.
30. Стратегії врегулювання міжнародних конфліктів.
31. Превентивна дипломатія як засіб управління конфліктом.
32. Гуманітарна інтервенція як засіб вирішення конфлікту.
33. Посередництво в міжнародних конфліктах.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Оцінка за реферат	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10		
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з обов'язковим

		повторним вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	--------------------------------------

13. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових наукових та публіцистичних виданнях з тематики дисципліни, роздатковий ілюстративний матеріал, методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни.

14. Рекомендована література

Основна

1. Денисенко І. Д. Сучасна теорія конфлікту: проблеми експлікації, демаркації, класифікації. *Українській соціум*. 2013. № 3 (46). С. 16-26.
2. Конфліктологія : навч. посіб. / М. П. Гетьманчук та ін.; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 343 с.
3. Луцишин Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. для студентів, аспірантів і викл. вищ. закл. освіти України. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 200 с.
4. Стрельцов Є. Л. До питання про сутність та види міжнародних конфліктів. *Юридичний вісник*. 2014. № 4(33). С. 133-137.
5. Keohane R. O. *After hegemony*. Princeton, 2005. 320 p.
6. Nye J. *Understanding international conflict*. New York: Longman, 2007. 320 p.
7. Peoples C., Vaughan-Williams N. *Critical Security Studies: An Introduction*. 3d Ed. Routledge. 2021. 200 p.
8. Stoessinger J.G. *Why nations go to war*. New York: Cengage Learning, 2010. 480 p.
9. Безрукова Н.В., Васильченко М.В. Світові торговельні війни: особливості та наслідки. *Ефективна економіка* 6, 2015 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4153>
10. Сохацький О. Інвестиційні домінанти військових витрат країн світу у ХХІ столітті./ Четверта промислова революція: зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків. моногр. за наук. Ред.. д.е.н., проф.. А.І Крисоватого та О.. Сохацької.- Тернопіль: Осадца Ю.В.2018. С.306-318

Додаткова

1. Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання та розвиток у світі та Україні / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2019. – 188 с
2. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. Київ: Дух і Літера, 2000. 447 с.
3. Зінчина О. Б. Конфліктологія: навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2007. 164 с.
4. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти. К.: Либідь, 2009. 352 с.

5. Капітоненко М. Г. Відповідно до силового потенціалу. Форми міжнародних конфліктів: порівняльний аналіз. *Політика і час*. 2003. №5. С. 31-38.

6. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історико-філософський аспект): Монографія / Гуржій О. І., Мосов С. П., Макаров В. Д. та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.

7. Перепелиця Г.М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. К.: Стилос, 2003. 256 с.

8. Сірий С. Чинники конфліктності в міжнародних соціально-економічних і політичних процесах. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 128-138.

9. Booth K., Dunne T. *Worlds In Collision: Terror and the Future of the Global Order*. Palgrave Macmillan, 2002. 386 p.

10. Buzan B., Wæver O. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 596 p.

11. Churchman D. *Why we fight. The origins, nature and management of human conflict*. 2d ed. Lanham: UPA, 2013. 336 p.

12. Ishay M. R. *The History of Human Rights. From Ancient Times to Globalization Era*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 2004. 450 p.

13. Jackson R. *Terrorism*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2011. 332 p.

14. Johnston D.M. *The Historical Foundations of World Order. The Tower and the Arena*. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2008. 875 p.

15. Kazanský R. *The Theory of Conflicts: Textbook*. Banská Bystrica: Matej Bel University, 2015. 186 p.

16. Neff S. *War and the Law of Nations. A General History*. Cambridge University Press, 2005. 427 p.

17. O'Connell M. E. *Peace and War: The Oxford Handbook of the History of International Law* / Ed. B.Fassbender, A.Peters, S.Peter. Oxford University Press, 2012. P. 272-293.

18. Trindade Cancado A.A. *International Law for Humankind: Towards a new Jus Gentium*. Leiden, Boston: Martinus Nijhoff Publishers. 2011. 726 p.

19. Резнікова Н. В. Нові контури боргової залежності: тригери кризових проявів в умовах глобальної взаємозалежності. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 15.С. 5–12.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі. URL: <https://www.osce.org/>
2. Офіційний сайт ООН. URL: www.un.org
3. Cooperation and conflict URL: www.cac.sagepub.com
4. Journal of conflict resolution URL: www.sagepub.com/journals/journal200764
5. Journal of peace research URL: www.jpr.sagepub.com